

Prof. MUDr. Jan Černý, CSc., již 85letý

V únoru letošního roku se v úctyhodné kondici dožil 85. narozenin významný český cévní, srdeční a transplantační chirurg, prof. MUDr. Jan Černý, CSc.

Prof. Černý byl po maturitě přijat ke studiu na Lékařskou fakultu Univerzity J. E. Purkyně v Brně. Promoval v roce 1963 a svoje první chirurgické kroky prožil na chirurgickém oddělení Nemocnice v Rumburku a po pěti letech všeobecné chirurgické praxe se vrátil zpět do Brna na II. chirurgickou kliniku Fakultní nemocnice u sv. Anny.

Do popředí jeho zájmu se dostala zejména cévní chirurgie. Díky jeho pracovitosti a neúnavné práci se II. chirurgická klinika stala jedním z předních československých pracovišť v cévní chirurgii. Prof. Černý se zasloužil zejména o rozvoj AV zkratů pro dialýzu, o zavedení retroperitoneálního přístupu k břišní aortě a extraanatomických bypassů. Dokázal důležitost hluboké stehenní tepny pro rekonstrukční cévní operace na dolní končetině, zavedl horní hrudní sympatektomii a chirurgickou léčbu „thoracic outlet“ syndromu. Podílel se na vývoji a na klinickém použití první české pletené cévní protézy „Mikrofroté“.

Intenzivně se věnoval i experimentální činnosti. Spolu s prof. Kořístkem takřka na koleně, bez odpovídajícího technického vybavení, vypracovali a na mnoha pokusech na prasatech úspěšně ověřili techniku transplantace jater. Byl hlavní hybnou silou kolektivu, který pod vedením prof. Kořístka poprvé v Československu v roce 1983 provedl úspěšnou transplantaci jater v klinické praxi.

Jako vedoucí chirurg v kolektivu prof. Vašků implantoval v experimentu více než stovku různých typů mechanických srdečních podpor – od levostranné podpory až k umělému srdci, a významně se tak podílel na světových úspěších programu totální srdeční náhrady. V roce 1987

jako první v Československu implantoval umělé srdce i v klinické praxi.

Pro jeho vysoké odborné i nepochybné organizační schopnosti mu bylo v roce 1984 svěřeno vedení Kardiochirurgického a transplantačního oddělení ve Fakultní nemocnici u sv. Anny. Od roku 1991 se pracoviště jako Centrum kardiovaskulární a transplantační chirurgie stalo samostatným subjektem a prof. Černý se stal jeho prvním ředitelem. Vlivem jeho příkladné pracovitosti a neúnavnosti se podařilo zvýšit dostupnost srdečních operací, které se z výjimečných zákroků staly každodenní činností. Ruku v ruce se zvyšováním počtů výkonů se zlepšovaly i jejich výsledky.

Hlavními oblastmi jeho zájmu byly zpočátku operace pro ischemickou chorobu srdeční a řešení jejích komplikací, zejména výdutí levé komory. Poté se jeho zájem obrátil k aktuálním novinkám, kde zejména na poli záchranných operací na mitrální chlopní patřil k pionýrům tohoto přístupu v ČR a dosáhl vynikajících výsledků.

Vedle srdečních operací se zasloužil i o další rozvoj transplantací. Transplantace jater se staly rutinní operací s výbornými výsledky. Operační tým pod vedením prof. Černého uskutečnil v roce 1992 první transplantaci srdce v Brně. V roce 1995 provedl jako první v České republice transplantaci srdce u dítěte, v roce 1998 první kombinovanou transplantaci srdce a ledviny a v roce 2005 první transplantaci současně tří orgánů (srdce, játra, ledvina). Jako chirurg byl nesmírně zručný, vedl svoje spolupracovníky k tomu, že rutinní fáze operace by měly být provedeny co nejrychleji a vlastní výkon na srdci pak maximálně pečlivě a beze spěchu. Právě v rychlém, ale pečlivém provedení operace viděl základní předpoklad úspěchu.

Mimo organizační a vlastní chirurgické práce se po celou dobu intenzivně věnoval i vědeckovýzkumné a pedagogické činnosti. Byl řešitelem nebo spoluřešitelem celé řady vědeckovýzkumných úkolů a grantů. Je autorem nebo spoluautorem několika stovek odborných prací publikovaných v domácí i v zahraniční literatuře a přednášek prezentovaných na vědeckých akcích doma i v zahraničí.

Protože na prvním místě všech úvah a veškeré práce prof. Černého byl pacient a jeho zdraví, vydobyl si uznání a vysoký respekt spolupracovníků a kolegů. Prof. Černý by mohl být příkladem pro mnohé chirurgy v nazírání na vlastní práci a v tom, že za neúspěchy viděl vlastní chyby ať již v indikaci k operaci, v nesprávně zvolené operační taktice, či v technické chybě při operaci. Byl náročný nejen na sebe, ale i na všechny svoje spolupracovníky, kteří s ním nejednou zažívali krušné chvíle.

Prof. Černý se díky své vysoké odbornosti a neutuchajícímu zájmu o srdeční chirurgii a transplantace těšil všeobecnému uznání široké lékařské i laické veřejnosti. Za svoji praxi prošel mnohými významnými funkcemi v odborných společnostech. Po dobu dvou funkčních období byl předsedou České společnosti kardiovaskulární chirurgie ČLS JEP, byl členem výboru České transplantační společnos-

ti. Byl členem vědecké rady ministerstva zdravotnictví a členem vědecké rady Lékařské fakulty Masarykovy univerzity.

Výsledky jeho práce dokumentuje i fakt, že během života získal dlouhou řadu ocenění – cenu G. Mendela, Národní cenu, dvakrát Státní cenu, Cenu města Brna a vrcholem byla jistě medaile Za zásluhy II. stupně, Za zásluhy o stát v oblasti vědy, kterou mu v roce 2011 udělil prezident republiky. Prof. Jan Černý byl jednou z klíčových postav kardiologie a transplantace chirurgie přelomu 20. a 21. století a všichni si uvědomujeme, jak nesmazatelnou stopu po sobě zanechal.

Vážený pane profesore, milý Honzo,

*chtěli bychom Ti za sebe i za všechny bývalé kolegy poděkovat za vše, co jsi udělal pro pacienty a co jsi nás během roků Tvé aktivní činnosti naučil. Do dalších roků Ti přeje-
me především pevné zdraví, životní elán a osobní pohodu.*

Ad multos annos,

Petr Němec, Petr Fila

Jubileum profesora Jana Černého

Profesor MUDr. Jan Černý, CSc., se 16. 2. 2026 dožil významného životního jubilea, souhrn o životě tohoto velikána československé a pak i české kardiologie a chirurgie vůbec přináší článek od kolegů Němce a Fily. Připojujeme se za výbor České kardiologické společnosti s upřímnou gratulací s díky za velké množství práce, kterou pan profesor dlouhé roky odváděl na chirurgických sálech. Již před 43 lety provedl s profesorem Kořístkem první experimentální transplantaci jater, před 39 lety implantoval první umělé srdce v klinické praxi. Uměl

transplantovat srdce, játra, ledviny, a to i u jednoho pacienta jako komplexní výkon, počty nesmírně náročných operací, které prováděl, jsou ohromující. Získal velké množství významných ocenění a zůstal stále skromným a technicky nesmírně zručným lékařem. *Dovolte nám, pane profesore, Vám popřát pevné zdraví a vše dobré do dalších let, díky za ty obrovské počty nemocných, kterým jste vrátil zdraví a často i život.*

*Za výbor ČKS,
srdečně Michael Aschermann*